

Основними формами роботи з дітьми з дистантних сімей є: групи підтримки, самодопомоги та взаємодопомоги, лекторії, консультування, тренінги, семінари, курси, громадські оплачувані роботи для дітей, організація предметного дозвілля, спілкування і відпочинку дітей і батьків, а також гуртки за інтересами, ярмарки професій, клуби спілкування, спільне відзначення свят, благодійні акції, екскурсії, походи та ін.[1, с.113].

Основними методами роботи є інформування, консультування, переконання, навіювання, приклад, представництво, перенавчання, переключення, реконструкція характеру, педагогічні ситуації, вправи тощо[1, с.111].

Працюючи з дітьми трудових мігрантів, основним завданням соціального педагога є створення соціально-психологічних умов, які сприяють внутрішньому управлінню індивіда, досягнення ним своїх цілей, реалізації власних можливостей, гнучкої адаптації. Необхідно створити атмосферу безпеки ситуації, у якій відсутні зовнішні оцінювання. Тільки за цих умов дитина може виявити себе нестандартно, по-новому, тобто творчо.

Література

1. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю. Трубавіна І. М. Навчальний посібник - К.: ДЦССМ, 2003.- 132с.
2. Соціальне сирітство в Україні: експертна оцінка та аналіз існуючої в Україні системи утримання та виховання дітей позбавлення батьківського піклування // Авт. Кол. Волинець А. С. Комарова Н. М., Антонова-Турченко О. Т., Іванова І. Б., Пеша І. В.- К., 1998. - 120с.
3. Пенішкевич Д. І. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи із дистантними сім'ями / Науковий вісник Чернівецького університету. - Вип. 225. Педагогіка та психологія. - 2005. - С. 89-93

УДК [364.62+371.125]:378

Світлана Гришак (Луганськ) СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Перехід України до ринкової економіки, який супроводжувався реальним зниженням соціального статусу жінок, незатребуваністю їх освітнього, професійного потенціалу, стимулював зародження та розвиток міждисциплінарних досліджень, що для аналізу політичних, соціальних і культурних процесів використовують гендерний підхід. В основу наукової розробки гендерної теорії покладено ідею гендерної рівності, яка, з одного боку, не заперечує існування

біологічних і психологічних відмінностей між жінками та чоловіками, але, з іншого, підкреслює важливість соціокультурної оцінки та інтерпретації цих відмінностей і побудови на їх основі такої владної системи, яка спроможна забезпечити чоловіків і жінок рівними правами та рівними можливостями для їх реалізації.

Незважаючи на позитивні зміни, що відбуваються в сучасній науці стосовно вивчення гендерних проблем, осмислення науковцями необхідності впровадження гендерних підходів для подолання владно/півладних патріархатних міжстатевих відносин у будь-якій сфері життєдіяльності людини, усвідомлення ними необхідності усунення застарілих гендерних стереотипів і формування егалітарної свідомості, визнання гендерного паритету як необхідної умови для розвитку сталого суспільства, треба відзначити дуже повільне просування ідеї гендерної рівності в педагогічній науці. Гендерна тематика повільно інтегрується в навчальні плани педагогічних спеціальностей та підготовку фахівців з соціальної роботи.

Аналіз реальної практики показав низький гендерно-когнітивний рівень підготовки майбутніх спеціалістів соціальної сфери, недостатнє усвідомлення важливості врахування гендерного аспекту в змісті та організації соціальної роботи з різними групами населення, що повною мірою відображають традиційний стандартний підхід до соціальної діяльності.

Отже, можна стверджувати, що на даний момент існує протиріччя між потребою соціальної дійсності в вирішенні питання щодо забезпечення гендерної рівності, включення перспективи гендера як способу вирішення соціальних проблем і виявлення соціальної нерівності в діяльності соціальних працівників і соціальних педагогів з одного боку, і вузівською підготовкою майбутніх спеціалістів соціальної сфери, з іншого.

У педагогічній науці різні аспекти професійної підготовки майбутніх спеціалістів соціальної сфери вивчались дослідниками І.Звереву, А.Капською, Г.Лактіоновою, Л.Міщук, В.Полішук, С.Харченко та ін. Особливо актуальними для нас стають наукові дослідження теоретико-методологічних основ соціально-педагогічної роботи з різноманітними категоріями споживачів соціальних послуг та професійна підготовка фахівців до певної сфери соціальної діяльності (О.Главацька, І.Зверева, Г.Золотова, І.Іванова, І.Ковальчук, Г.Лактіонова, О.Межирицький та ін.).

Одночасно підвищується інтерес до практичної діяльності, що пов'язана з вирішенням гендерних проблем. Практичний характер соціальної роботи обумовлює її значимість для здійснення принципів гендерної рівності в процесі реалізації професійної діяльності. Гендер і соціальна робота взаємопов'язані. При вирішенні будь-яких проблем спеціалісти соціальної сфери постійно стикаються з дискримінаційними практиками, де важливе місце посідає чинник

статі, який посилює прояви соціальної несправедливості. В суспільстві постає нагальною потреба в практичному розгортанні соціальної роботи, що враховує гендерну перспективу, з різними прошарками населення: дітьми, підлітками, молоддю, інвалідами, людьми похилого віку, людьми, що зазнали насильства тощо. У найбільшому ступені з цим стикаються спеціалісти соціальної сфери (соціальні педагоги, соціальні працівники), які, як правило, не мають відповідної професійної підготовки у цьому виді діяльності. Впровадження гендерних підходів у підготовку майбутніх фахівців тільки-но починається. Розвиток цього питання знайшов відображення в роботах О.Білої, Т.Голованової, Л.Міщук, І.Мунтяна, Т.Лесіної, Л.Штильової.

Виходячи із аналізу наукової літератури, проведеного теоретичного вивчення дослідження в галузі професійної підготовки майбутніх спеціалістів соціальної сфери, аналізу реальної практики, ми визначили наступні стратегічні напрямки підготовки майбутніх спеціалістів соціальної сфери до реалізації ідей гендерної рівності в професійній діяльності:

- в основу всіх компонентів професійної підготовки майбутніх спеціалістів соціальної сфери має бути покладена ідея гендерної рівності, як механізм впровадження егалітарних гендерних уявлень у свідомість студентів, які сприятимуть розкриттю особистісного потенціалу жінок і чоловіків та гармонізації їх партнерських взаємовідносин у всіх сферах соціального існування суспільства;

- необхідне спеціальне гендерно-орієнтоване навчання, що потребує якісних змін у змісті педагогічної підготовки студентів, пов'язаних із системним поширенням теоретичного гендерного знання у навчальному процесі;

- потребують докорінної зміни застарілі підходи у навчальному процесі, створення інтерактивної навчальної сфери, використання інноваційних виховних методик гендерного виховання та освіти, нового гендерного інструментарію, націленого на розкриття особистісного потенціалу тих, хто навчається, зміни ролі педагога з головного носія інформації в помічника студентів у їхньому науковому пошуку, співатора педагогічного процесу, де студент і викладач виступають партнерами, наданні студентам можливостей вибору в досягненні мети гендерного навчання;

- мету підготовки майбутніх спеціалістів соціальної сфери до реалізації ідей гендерної рівності в професійній діяльності визначаємо як зміну самосвідомості особистості в когнітивній та емотивній сферах особистісного росту, що відзначатиметься в усвідомленні своєї самоцінності через процес гендерної соціалізації; самоідентифікації через здійснення самопізнання своєї особистості; подоланні традиційних гендерних стереотипів через здійснення критичного самоаналізу соціальної рольової поведінки; формуванні

гендерної чутливості через створення структури емоційно-оцінних суджень щодо значущості гендерної проблематики в соціальній діяльності; прагненні до самореалізації і самовдосконалення через розвиток здібностей щодо сприйняття нового гендерного світогляду, сприяючого переосмисленню характеру взаємовідносин між статями, їх консолідації та рівноправної співпраці в усіх сферах життєдіяльності суспільства;

- підготовка має базуватись на розумінні зв'язку між ідеєю гендерної рівності, феноменом гендеру, гендерних відносин, гендерних ролей і стереотипів, гендерної культури та соціальної роботи, що потребує впровадження гендерних підходів до аналізу практики соціальної діяльності, таким чином формуючи високий рівень професіоналізму майбутніх спеціалістів соціальної сфери, покликаних сприяти досягненню гендерної рівності в суспільстві.

Вікторія Гусак
(Миколаїв)

ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Перед сучасною системою вищої освіти, яка має гуманістичне спрямування, стоїть завдання створення таких умов для навчання, які б забезпечували всебічний розвиток особистості студента як суб'єкта власної життєдіяльності, здатного до самозміни, самовдосконалення, саморозвитку, самореалізації, особистісного зростання, самоосвіти та навчання протягом усього життя.

На жаль, сьогодні у вищій школі ефективність підготовки спеціаліста з соціальної роботи знижується, як правило, через недотримання відповідних психолого-педагогічних умов. Причиною цього є передусім низький рівень психологічної культури викладачів неспехологічних спеціальностей, відсутність ефективного психологічного забезпечення навчально-виховного процесу.

Оскільки соціальна робота належить до групи професій «людина - людина», вона вимагає від тих, хто обрав цей фах, певних професійно значущих якостей, навичок спілкування й налагодження контактів із людьми, високого рівня особистісної зрілості та психологічної культури; передбачає бачення особистості у центрі системи цінностей фахівця. Разом з тим соціальна робота відрізняється від інших так званих «професій допомоги» (тобто орієнтованих на надання різнопланової допомоги людині за А.Гуттенбуль-Крейг) своєю багатоплановістю і трудомісткістю. Враховуючи це, психологічне забезпечення професійної підготовки